Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἕνας λαὸς ὑψώνεται ἅμα θελξῃ πῶς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. —ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυσικούς της κανόνες. ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'. ✵ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 1 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1908 ✵ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2 ✵ ΑΡΙΘΜΟΣ 298

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ἱστορικὰ ξεγυμνώματα (συνέχεια).
ΠΕΤΡΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ. Ὁ κ. Ξενόπουλος κι ὁ Δράκος τῆς δημοτικῆς.
Σ. ΣΚΙΠΗΣ. Τ' ἀγαπημένα μέρη (ὀνειροδήγημα).
Γ. ΓΡΑΝΑΣ. Τὸ τραγούδι τοῦ πουλιοῦ.
ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. Ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο τοῦ Κονεμένου.
ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΗΣ. Κυνισμὸς καὶ κυνικοί. (Μετάφραση Π. Βασιλικοῦ) (συνέχεια).
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφης, Γιάννης Ζερβός.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο κ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Δὲ συνειθίζω νὰ κάνω κριτικὲς πάνω στὶς κριτικὲς τῶν ἄλλων. Ὅμως θὰ παραβλέψω αὐτόνε μου τὸν κανόνα γιὰ τὸ χατήρι τοῦ κ. Ξενόπουλου ποὺ σὰ Βελλεροφόντης κι Ἄη Γιώργης ξεσπάθωσε τώρα τελευταῖα γιὰ νὰ κκτασπαράξει τὸ Δράκο τοῦ ψυχαρισμοῦ μ' ἕνα του ἄρθρο στὰ «Παναθήναια» τῶν 30 τοῦ Ἀπρίλη. Δὲ θὰ τολμοῦσα φυσικὰ νὰ παραπονεθῶ γιὰ τὶς κριτικές του γνώμες ἂν περιοριζόταν σὲ φιλολογικὴ μόνο ἐξέταση τοῦ τέταρτου τόμου τῶν «Ρόδων καὶ Μήλων» τοῦ Ψυχάρη. Ὁ καθένας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταλαβαίνει τὴν τέχνη κάθε συγράφου ἔτσι ποὺ τόνε φωτίζουνε ἡ ψυχολογική του ἀνατροφὴ κ' οἱ αἰστητικές του συμπάθειες. Ὅμως ὁ κ Ξενόπουλος δὲν ἔκανε μόνο κριτικὴ – ἢ καλύτερα δὲν ἔκανε καθόλου κριτικὴ μὰ βρῆκε πρόφαση νὰ μᾶς σκαρώσει μιὰ θεωρία ποὺ καταδικάζει τὸν ψυχαρισμό, προστατεύει τὴ μισὴ γλώσσα καὶ τὸ οὐσιωδέστερο ξηγάει καὶ δικαιολογεῖ τὶς γλωσσικὲς ἀστάθειες τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Ξενόπουλου. Κ' ἡ θεωρία του δὲν εἶναι ἄκακη. Χτυπάει ἴσια στὴν καρδιὰ τὴν ἐθνικὴ ζωὴ καὶ γι' αὐτὸ τὸ θκρρῶ χρέος μου νὰ διαμαρτυρηθῶ καὶ ν' ἀπαντήσω.

Νά τί λέει ὁ κ. Ξενόπουλος μὲ λίγα γυμνὰ λόγια: «Ἄρχισα ψυχαριστής. Ἡ δημοτικὴ φανερώθηκε μπροστά μου σὰν ὁδηγήτρα θεὰ ποὺ ἦρθε νὰ ξανανειώσει τὸ ἔθνος — ν' ἀναστήσει καινούριο λαό, νὰ πετάξει τὶς σάπιες κληρονομιὲς τοῦ ψεύτικου ἑλληνισμοῦ, νὰ ξεκαθαρίσει τὴ ζωντανὴ γλώσσα, νὰ θεμελιώσει γερὸ καὶ μεγάλο ρωμαΐικο πολιτισμό. Ναί, μὰ βρῆκα ἔπειτα πῶς αὐτὰ ὅλα εἶναι θεωρίες. Εἶναι θεωρίες γιατὶ τὸ ἔθνος δὲ θέλησε νὰ πιστέψει ἀμέσως τὴν καινούρια ἀλήθεια, γιατὶ δὲν μπόρεσε ν' ἀλλάξει σὲ εἴκοσι χρόνια μέσα μιὰ ψυχολογία χτισμένη μέσα του ἀπὸ ἱστορία εἴκοσι αἰώνων. Εἶναι θεωρίες γιατὶ ὁ ψυχαρισμὸς ἀντισκόφτει στὴ Μοῖρα, δηλαδὴ γιατὶ ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ περιμένω νὰ φωτιστοῦνε τῆς ρωμιοσύνης τὰ μυαλὰ καὶ προτιμῶ νὰ μὴ χαλάσω τὴν ἡσυχία τῆς στενῆς μου ζωούλας. Ἔ! μὰ θὰ μοῦ ποῦνε, ἀμὲ ἡ δόξα; Δὲ δουλεύεις γιὰ τὴ δόξα τὴν κατοπινή, τὴν τέχνη δὲν τὴν ἀγαπᾶς; — Δὲ λέω, σὰ δύσκολο νὰ τ' ἀπαντήσω αὐτό. Μὰ σταθῆτε καὶ θὰ τὰ βολέψω τὰ πράματα. Δὲ μοῦ τὴν ἔδωκε ἄδικα τὴν ξυπνάδα ὁ Θεός. Κ' εἶναι τἄχατες ἀνάγκη νὰ πιστεύω πῶς τὸ ἔθνος θὰ σηκωθεῖ ξαναγεννημένο καὶ λεβέντικο καὶ λευτερωμένο ἀπὸ τὸ δασκαλισμό; Ὄχι, δὲν εἶναι ἀνάγκη. Ἀποφασίζω λοιπόν, de autoritate mea καθὼς ὁ μακαρίτης ὁ Ἰουστινιανός, πῶς τὸ ἔθνος κ' ἡ φυλὴ δὲν ἀξίζουν πιὰ καὶ μεγάλα πράματα, πῶς ἡ μόνη παρηγοριὰ καὶ φιλοδοξία ποὺ τῆς ἔμειναν τῆς Ρωμιοσύνης εἶναι νὰ ξακολουθήσει νὰ ζεῖ μιὰ μικρούλικη τόση δὰ ζωΐτσα, δίχως ὄνειρα κ' ἰδανικά, δίχως ἐλπίδες, δίχως τίποτα. Ναί, ἐγὼ ὁ κ. Ξενόπουλος, ὁ προφήτης καὶ δικαιοκρίτης, καταδικάζω τὸ ἔθνος νὰ συμαζευτεῖ βυθισμένο στὴ νάρκη του, νὰ μὴν ἔχει ἄλλο λυχνάρι παρὰ τὸ τρεμουλιαστὸ φωτάκι τῶ γνωστικῶν ἀνθρωπάκων (ὦ τρέλλα λεβέντισσά μου!), νὰ μὴν ἔχει ἄλλο στὸ νοῦ παρὰ πῶς νὰ καλοζωήσει ὅπως ὅπως, πῶς νὰ μείνει ἀπείραχτο κι ἀξένοιαστο στὴ γωνίτσα ποὺ τήνε προστατεύει τὸ ἀρχαιολογικὸ ἔλεος τῶ δυνατῶνε.

Καὶ σούτ! μὴν πολυφωνάζετε καὶ τὸ ξυπνήσετε τὸ ἔθνος γιατὶ τότε θὰ δεῖ τί φοβιτσιάρης ποὺ εἶμαι ἐγὼ κι ὅλοι ὅσοι μοῦ μοιάζουνε, γιατὶ τότε θὰ δεῖ πῶς ὅσοι τὸ νανουρίζουνε μὲ τὴν κατήχηση τῆς μικρῆς εὐτυχίας εἶναι ἴσια ἴσια ὅσοι ἔχουνε συφέρο νὰ μὴν ἀλλάξουν οἱ κυβερνήτες τῆς Ρωμιοσύνης. Σούτ! καὶ μὴ τὴν ξυπνήσετε γιὰ τὸ Θεό! Δὲν τὸ ξέρετε πῶς δουλειὰ στὸ ρωμαΐικο θὰ πεῖ ἀξιοσύνη στὸ νὰ περνᾶς τὴ δική σου εὐτύνη στὴ ράχη καποιανοῦ ἄλλου κι αὐτὸς ὁ ἄλλος πάλι σ' ἄλλονα ὡς ποὺ νὰ χαθεῖ ὁλότελα ἡ εὐτύνη; Καὶ δὲν τὸ βλέπετε τί ἐπιτήδεια ποὺ πασσάρησα κ' ἐγὼ τὴ δική μου εὐτύνη στὴ ράχη τοῦ ἔθνους; Δὲν τὸ νοιώθετε πῶς θέλω νὰ εἶναι τὸ ἔθνος μικρὸ γιατὶ κ' ἐγὼ εἶμαι μικρός; Γιατί, φίλοι μου, δὲν ἔρχεστε κ' ἐσεῖς νὰ γίνετε μικροὶ σὰν κ' ἐμένα καὶ νὰ περάσουμε ζωὴ χαρισάμενη χαμογελώντας μὲ στωϊκὴ γαλήνη γιὰ τὴν ἀδυναμία τοῦ ἔθνους; Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀληθινὴ σοφία κ' ἡ μόνη ποὺ δὲ θέλει οὔτε θυσίες, οὔτε κούραση, οὔτε φτερὰ μεγάλα».

Αὐτὰ μᾶς εἶπε ὁ κ. Ξενόπουλος. Κ' ἐγὼ τοῦ ἀπαντῶ:

«Ὄχι, ἐμεῖς μικροὶ δὲ θὰ γίνουμε. Οὔτε τὸ θέμε οὔτε τὸ μποροῦμε. Οὔτε εἶναι ἀλήθεια κεῖνο ποὺ λὲς πῶς ἐμεῖς θέμε ν' ἀγνοήσουμε τὸν Ἑλληνισμὸ καὶ νὰ βασιστοῦμε στὴ Ρωμιοσύνη καὶ μόνο. Ἐμεῖς τίποτε δὲν ἀγνοοῦμε θελληματικά. Ὅλα τὰ θέμε — φτάνει νὰ εἶναι ἀκόμα ζωντανά. Κι ὅ,τι ἔμεινε ζωντανὸ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀρχαία κι ἀπὸ τὸ Βυζάντιο τὸ ἀκριτικὸ κι ἀπ' ὅλη τὴ ρωμαΐικη ζωή, ὅλα τὰ θέμε γιὰ νὰ φτειάσουμε τὴν καινούρια ψυχὴ τοῦ ἔθνους. Ἐσὺ μᾶς λὲς πῶς εἶναι ἀργά. Μὰ τί σοῦ φταίμε ἐμεῖς ἂν ἀκόμα δὲν καλοξύπνησες καὶ παίρνεις τὴ χαραυγὴ γιὰ βασίλεμα; Μᾶς λές, μᾶς κάνεις τὴν τιμὴ νὰ μᾶς λές, πῶς τὸ δικό μας φῶς εἶναι πολὺ δυνατὸ γιὰ τὰ σκοτεινιασμένα μάτια τῆς Ρωμιοσύνης καὶ πῶς ἂν ἀναβλέψει καὶ τὸ ἀντικρύσει θὰ τυφλωθεῖ. Μὰ τόσο καλὸς ματογιατρὸς μᾶς ἔγινες ποὺ ξέρεις νὰ μᾶς πεῖς καὶ πόσο φῶς βαστοῦνε τὰ μάτια ἑνὸς ἔθνους; Καὶ ποιὰ ἐπιστήμη ἀλάθευτη καὶ μαντικὴ σὲ βοήθησε νὰ κρίνεις, ὦ ζακυθινὴ Κασσάντρα, πῶς τὸ εθνος πρέπει νὰ μείνει καταδικασμένο σὲ μισοσκότειδο καὶ νὰ παρακυλάει αἰώνια κι ἀμετάκλητα μέσα στὶς θολούρες τῆς ψευτιᾶς; Γιατὶ νὰ χρησμοδοτεῖς, ὦ Πυθία μου, πῶς ἡ δημοτικὴ θὰ τὸ ἀφάνιζε τὸ ἔθνος ἢ τουλάχιστο θὰ τὸ ζημίωνε σημαντικά, καὶ δὲν ἀποτελειώνεις τὸ χρησμό σου λέγοντας — ἢ τουλάχιστο θὰ τὸ ἔσωζε;»

Θὰ σοῦ πῶ καὶ κάτι ἄλλο, φίλε κ. Ξενόπουλε. Οἱ ὁμολογίες σου εἶναι πολύτιμες καὶ μὲ γέμισαν ξυνόγλυκη χαρά. Ἀπὸ δῶ κι ὁμπρὸς τὰ πράματα

ΤΕΧΝΗ

Ἄλλοι ἀνεβαίνουν στὸ βουνὸ νὰ λαφοκυνηγήσουν,
ἄλλοι στοὺς λόγγους χώνουνται νὰ πελεκήσουν ξύλα,
ἄλλοι ζητᾶν τὴ μοναξιὰ καὶ τὸν καθάριο ἀγέρα,
ἄλλοι νειρεύουνται κορφὲς καὶ λαχταρᾶνε πλάτια,
ἄλλοι ἕναν ἀλαφρόθυμο λιμπίζουνται στὸ δάσο,
ἄλλοι μιὰ ἀναύρα πεθυμοῦν καὶ κρούσταλλο νεράκι,
ἄλλοι ποθοῦνε τὴν εὐκὴ τοῦ γέροντα τοῦ ἐλάτου,
κι ἄλλοι τ' ἀθάνατο νερό, κι ἄλλοι τὸν πνίχτη Δράκο.
Μὰ σὺ μικρὴ κι ἀνέγνωρη κι ἀπὸ τὸν κόσμο ξένη
τώρα ἀνεβαίνεις τὸ βουνὸ νὰ σὲ ζουλέψει ὁ γήλιος.

Κι ἂν ἄλλοι ἐκεῖ ἀποχάθηκαν μέσ' τὰ πατήματά τους,
κι ἂν ἄλλοι ξαρματώθηκαν κάθε γητεύτρα ἐλπίδα,
καὶ ρίξανε τ' ἀνάθεμα στὴ θάλασσα τοῦ κόσμου,
κι ἂν ἄλλοι οὐδὲ κυνήγησαν κι οὐδὲ λαφίνα βρῆκαν,
καὶ πῆραν τὸ στρατὶ στρατὶ μὲ τὰ κλαριὰ ζαλίκι,
κι ἄλλοι βοτάνια φέρνουνε, κι ἄλλοι νερὸ βαστᾶνε,
κι ἄλλοι τὰ μοσκολούλουδα σφίγγουν στὴν ἀγκαλιά τους —
μὰ σὺ δὲ μ' ἀπαρνήθηκες δικὴ κι ἀνέγνωρή μου
μὸν κατεβαίνεις τὸ β[illegible] ὁ [illegible] φορτωμένη.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ